

**BERTOLT
BRECHT**

ZDARMA

**KAVKAZSKÝ
KŘÍDOVÝ
KRUH**

**DIVADLO
PETRA
BEZRUČE
OSTRAVA**



Zpěvák Arkadi Čheidze	Otakar Janda
Gruša Vachnadze	Blanka Meierová Ludmila Bednářová
Vesnický písař Azdak	Luděk Eliáš
Voják Simon Chachava	Petr Čepek
Svobodník	Bohuslav Čvančara
Kníže Kazbegi, Sedlák Lavrenti	Jiří Čeporan
Natela Abašviliová, Selka, Švagrová	Marie Viková
Handlířka, Tchýně, Kuchařka	Radvana Havelková
Sedlák, Mnich	Antonín Lipský

V dalších rolích Alena Tománková, Rostislav Volf, Miloš Jahoda, Václav Kotva, Josef Kraus, Ivan Kraus, Jaroslav Kremla, Dušan Valenta, Vlastimil Putka, Jaroslav Podbiera j. h., Jindřich Tuláček

Hudební spolupráce Eduard Jakubczyk – Představení řídí Jindřich Tuláček – Text sleduje František Labudek

Technicky spolupracují: Stavby: V. Plachý s kol. – Světla: B. Němeček s kol. – Dekorace: M. Rybiář a P. Petličarovský. – Kostýmy: B. Smetanová s kol. – Vlášeny: M. Kuthanová s kol. – Rekvizity: M. Padisová

Přestávka po 1. díle

Premiéra 13. listopadu 1962

MATKA KURÁŽ – ŠTĚPÁNKA RANOŠOVÁ.

KATRIN – NINA DIVIŠKOVÁ.

Z Kačerovy inscenace B. Brechta MATKA KURÁŽ A JEJÍ DĚTI – Premiéra 7. listopadu 1961.

**BERTOLT BRECHT KAVKAZSKÝ KRÍDOVÝ KRUH
PŘEKlad RuDOLF VÁPeník A LuDvíK KUNDERA
REŽIE JAN KAČER • VÝPRAVA OTAKAR SCHINDLER
HUDBA PAUL DESSAU • DIRIGENT JAN TOMŠÍČEK**

Z Brechtova dramatického odkazu jsme v našem divadle hráli již Svatou Johanku z jatek, Matku Kuráž a nyní Kavkazský křídový kruh.

Básník Jevtušenko řekl, že podle jeho snů budou v komunismu vládnout jediní dva ministři: něžnost a přísnost. Že umělci, kteří se chtějí podílet na práci pro komunismus, musí mít v srdci tyto dvě vlastnosti. KAVKAZSKÝ KŘÍDOVÝ KRUH je krásná, něžná a přísná hra.

Snad se mi to zdá, ale mám dojem, že jsme náchylni vidět u Brechta jenom přísnost, ostře tesané myšlenky, nekompromisní společenskou zaujatost, chladnou rozumovost. A přece tento básník, autor jedněch z nejkrásnějších ženských rolí světového repertoáru Svaté Johanky, Matky Kuráže, Katrin, Gruši, Sen-Te, Simonky Machardové má právo na přísnost proto, že je neskonale něžný. Přísný ve jménu něžnosti.

Ale vy, vy posluchači příběhu o křídovém kruhu,
vezměte na vědomí mínění starých,
že vše, co je na zemi, má patřit těm, kdož jsou toho hodni, tedy
děti ženám, jež byly jim matkami, aby zdárně vyrůstaly,
vozy zkušeným vozkům, aby šťastně dojezdy cíle,
a údolí těm, kdož je zavodní, aby vydalo úrodu.

Příběh je prostý a připomíná lidovou píseň. Nebo lidovou hru.

A tady se chci zastavit. Brecht celou svou osobností toužil vytvořit lidové divadlo v nejkrásnějším smyslu toho slova. Chtěl vytvářet hluboké, široce srozumitelné, jásavé, optimistické divadlo. Chtěl, aby divadlo bylo zábavné, plné fantazie, vzrušení, společenské aktivity. A v tom je nám blízký.

V tradicích českého divadla jsou podobné snahy hluboce zakořeněny. A protože každý umělec musí při práci vycházet z oblastí jemu blízkých, inspirovali jsme se při inscenaci Kavkazského křídového kruhu českou lidovou hrou. A jako tato hra diváky kdysi vrcholně zajímala a bavila, tak bychom chtěli, aby Kruh vám učaroval. Přačtete si, co zpívá Gruša Simonovi:

**Pravda se musí říkat kvůli důsledkům,
které z ní plynou pro jednání**

Vojáku, klidně jdi do bitvy,
do krvavé, do urputné bitvy,
z níž každý se nenavrací:
vrátiš-li se, najdeš mě tu.

A voják se vrátil.

Simon: Chce slečna říci, že se přišlo pozdě?

Zpěvák: Slyšte, co si myslil, ale co neřekl:

I vzplála bitva v ranním šeru, v poledne krev tekla proudem.
Předě mnou padl první, a druhý padl za mnou a třetí po mém boku.
Na prvního jsem šlápl, ležet druhého jsem nechal, třetího kopím probodl hejtman.
Jednoho z bratrů zabilo železo, druhého z bratrů zadusil dým.
Ohně křesali z mé šije, ruce mi zmrzaly v rukavicích, prsty zábly mi v punčochách.
Jídal jsem pupence osikové, píval jsem polévku javorovcu a spával jsem v kamení a ve vodě.

Zpěvák: Slyšte, co si myslila, ale co neřekla:

Když jsi, vojáku, bojoval v bitvě,
v krvavé bitvě, v urputné bitvě,
našla jsem bezmocné dítě
a nechat je být, to nepřenesla jsem přes srdce.
Musila jsem pečovat o ně, jinak by bylo zahynulo.
Někdo přece musí pomáhat.

Tisíce strážní musí překonat Gruša pro dítě, tisíce drobných radostí i odříkání. A nakonec musíme věřit,
že vše, co je na zemi, má patřit těm, kdož jsou toho hodni.

JAN KAČER

**Pravda je něco válečnického, nebojuje jenom proti ne-
pravdě, nýbrž proti určitým lidem, kteří nepravdu šíří**

CEDULKA POTŘEBNOSTI

Znám mnohé, kteří pobíhají s cedulkou,
na niž stojí, co potřebuji.

Kdo tu cedulku uvidí, řekne: To je mnoho.

Ale její majitel řekne: To je minimum.

Někdo však ukáže hrdě svou cedulku,
na niž toho stojí málo.

Kavkazský křídový kruh vznikl v letech 1943-45. Poprvé byl proveden anglicky v Northfieldu roku 1948 v překladu E. Bentleye. Německá premiéra byla až roku 1954 v Berliner Ensemble v režii autorově. České provedení této hry se uskutečnilo poprvé v roce 1957 v Severočeském divadle F. X. Šaldy v Liberci - v tomto překladu



SVATÁ JOHANKA Z JATEK – BLANKA MEIEROVÁ Z Němcovy inscenace B. Brechta SVATÁ JOHANKA Z JATEK 22. března 1961

Redakce programu Zdenka Charvátová – Výtvarník Otakar Schindler – Typografická spolupráce Rudolf Mikeska –
Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., závod Ostrava, prevozovna 22, Hollarova číslo 14. Cena 1,50 Kčs

I 11 22746



Vyrostl jsem jako syn
zámožných lidí. Rodiče
dali mi na krk límec a vychovali mě
podle zvyklostí těch, kdož jsou
obsluhováni,
a zaučovali mě do umění poručeti.
Ale když jsem povyrostl a rozhlédl se
kolem sebe,
nelíbili se mi lidé mé třídy,
nelíbilo se mi rozkazování, ani to, že
jsem obsluhován,
i opustil jsem svou třídu a přidružil
jsem se k prostému lidu.
Tak
vychovali si zrádce, naučili ho
svým kouskům a on
je nyní zrazuje nepříteli.

BERTOLT BRECHT